

LATVIEŠI AUGSTSKOLĀS LĪDZ 1918.
GADAM UN DAŽAS LATVIJAS
UNIVERSITĀTES IZVEIDES GRŪTĪBAS

Māris BALTIŅŠ

29.01.2018.

LU 76. konference

IESPĒJAS PIESAISTĪT MĀCĪBSPĒKUS

Piecas iespējas:

- 1) agrākā RPI docētāji (bet ar tiem nebija iespējams pilnībā nodrošināt pat esošās fakultātes);
- 2) latviskas cilmes augstskolu profesori (taču to maz, ņemot vērā nelabvēlīgos apstākļus cittautiešu akadēmiskajai karjerai cariskajā Krievijā);
- 3) latviešu cilmes augstskolu beidzēji, kas īsi pirms Pirmā pasaules kara bija uzsākuši akadēmisko karjeru;
- 4) pieredzējuši dažādu nozaru praktiķi (inženieri, ārsti, juristi, lauksaimnieki u.c.), ko varētu piesaistīt augstskolai;
- 5) bijušās Krievijas augstskolu mācībspēki un ārzemnieki.

„Mums taču ir savi speciālisti dažādās nozarēs. Bet, aplūkojot tuvāki šos speciālistus, bieži arī jānāk par viņiem pie negatīviem slēdzieniem. Savu specialitāti vai pareizāki sakot savu arodu viņi jau tiešām puslīdz pārzin, bet par nožēlošanu pārzin arī tikai tā, kā katrs amatnieks pārzin savu arodu. Viņi zin parasti tikai taisni to, kas viņiem priekš viņu praktiskās darbības vajadzīgs. Arī viņu uzskatos valda šaurs prakticisms. Maz mēs sastapsim tādu mūsu inteligentu speciālistu, kuri tiešām ar visu sirdi un prātu dzīvo tikai savam arodam, viņā nenogurstoši darbojas un paši bez apstājas viņā papildinās.”

E.Blese, Jaunākās Ziņas, 05.03.1920.

“Tur [LU] ir aicināti vispirmā kārtā visi tie zinātnes spēki, kas mums latviešiem ir bijuši, un šejienes cittautieši, jo bez cittautiešiem mēs neiztiksim. Ir bijis viens tāds virziens augstskolā, kas domā, ka uzcelsim šo augstāko izglītības iestādi tikai ar saviem spēkiem vien. Tā ir ilūzija, kungi, to mēs nevaram izdarīt, jo mums to spēku nav! Jūs ziniet, ka nesen vēl atpakaļ latviešiem nebija iespējams zinātniski nodarboties, vispirms viņu mantas stāvokļa dēļ un, otrkārt, viņi netika klāt, netika pielaisti pie zinātniskas karjeras. Tērbatas augstskolā reti kādam bija iespējams ar ārkārtīgām grūtībām sagatavoties uz zinātnisku karjeru; Krievijas augstskolās tāpat. [..] Jāaicina uz mūsu augstskolu arī nelatvieši, krievi un vācieši, pat ārvalstnieki.»

G. Reinhards, Debates Satversmes sapulces 16.06.1922.
sēdē

1908. gada dati (F. Mīlenbahs)

Medicīna	162	150 + 24
Farmācija	140	125
Jurispudence	109	93 + 6
Teoloģija	96	83 + 15
Komerczinības	76	53
Inženierzinātnes (RPI) [1]	70	40 + 3
Veterinārmedicīna	57	54
Ķīmija	57	37 + 8
Mehānika	41	26 + 1
Filoloģija	39	34 + 10
Mūzika	35	22
Lauksaimniecība	31	23 + 4
Citas inženierzinātņu augstskolas	22	17 + 4

Tērbatas U beigušie latvieši (G. Šaurums, 1932)

Medicīna	298
Teoloģija	172
Farmācija	153
Tiesību zinātnes	62
Filoloģija	22
Matemātika	14
Vēsture	13